

Poročilo iz udeležbe Tamare Urbančič na strukturiranem tečaju z naslovom:

Key competences in socio-cultural and educational inclusion of disadvantaged groups: Effective Strategies for Teaching Students with Special Education Needs, Refugees and Migrants in my Classroom

Ključne kompetence v družbeno-kulturnem in izobraževalnem vključevanju prikrajšanih skupin: Učinkovite strategije poučevanja učencev s posebnimi potrebami, beguncev in migrantov v moji učilnici.

STOCKHOLM, 14. - 20. oktobra 2019

Organizator: Motivated learning for Everyone, Sofia, Bulgaria, tel. 00359896048712

Voditeljica seminarja: Anaida – Adriana (Bolgarka na Švedskem, učiteljica matematike in fizike)

Udeleženci: 18 iz 6 držav: Grčija 3 skupine, Portugalska, Španija, Slovaška, Hrvaška, Slovenija

Tečaj je trajal 7 dni. V okviru tečaja smo spoznavali različne metode dela z učenci, delali smo v skupinah, iskali rešitve in si izmenjevali dobre prakse. Obiskali smo tudi mednarodno šolo v Kisti.

Na začetku dneva smo predstavljali svojo državo in šolo, med odmori pa tipične jedi. Portugalci so skuhali sladki riž, Hrvati so prinesli Bajadero, jaz pa sem skuhala čaj kmetijskega krožka in razdelila ognjičeva mazila Kmetijskega krožka. Bili so navdušeni!



1. METODA ŠESTEROKOTNIKA

1. MOŽNOST: Vsebina na sredini in okoli 6 vprašanj: kdo, koliko, kaj, kje, kdaj, kako?

2. MOŽNOST: Na sredini je vprašanje. Okoli je 6 odgovorov.

Z metodo šesterokotnika smo definirali POSLANSTVO IN VLOGA UČITELJA

Rezultati dela po skupinah:

1. skupina

Koga učimo?

Otroke s PP, migrante, begunce, Rome, navadne učence in starše (skupnost – prenos znanja od otroka na družino in skupnost).

Kako učimo: preko delavnic, seminarjev, predavanj, srečanj, sodelovanj, proslav, učenje z delom,...

Kaj učimo? Stvari, ki jih določa kurikulumu in skriti kurikulum (posredno učiš tudi kulturo, vrednote, stališča,...). Cilje dosegamo glede na sposobnosti in potrebe učencev.

Kdo nam pomaga? Ministrstvo za šolstvo, univerza, občine, starši, donacije, evropska sredstva (Erasmus) in nacionalni projekti (Zdrava šola, Eko šola, Kulturna šola).

Kaj dobimo? Integracijo in vključitev v šolo, skupnost, socialno okolje, empatijo, želimo ustvariti funkcionalne bodoče prebivalce. Rezultat tega je izpolnjeno življenje za starše, učence in skupnost.

2. skupina

Kaj je poslanstvo?

Dati učencem večjo možnost izbire za pridobivanje različnih znanj za krepitev močnih področij.

Pomagati jim biti odprti za nova znanja.

Spodbuja k prevzemanju novih izzivov za nova spoznanja.

Prebuditi in potrditi učence v osebni vrednosti s spoštljivim pristopom do njega in mu pomagati, da spoštuje tudi druge.

Spodbujanje radovednosti in raziskovanja.

Dati učencem širši pogled na svet in znanje.

Učitelj naj bi bil zgled in prijazen.

3. skupina

Kako? Uporaba strategij: razdeli jih v manjše skupine in sposobne učence določi za tutorje učencem s PP.

Kaj? Učitelj učencu zagotovi varnost, jih uči, posluša in motivira

Kdo? Učitelj pripravlja učence za življenje glede na njihove posebne sposobnosti in potrebe.

Učinkovito učenje je opremiti za življenje.

Kje? V razredu in kabinetu

4. skupina

“Imamo poslanstvo, a ne smemo biti preobremenjeni ali v stresu, ker je tudi učitelj človek z družino.”

Učitelj:

Organizira in zagotavlja vodenje

Pripravlja uro za vsakogar – inkluzija

Pripravi učenca do razmišljanja in postavljanja vprašanj.

Razbija kulturne in socialne ovire ter stereotype.

Vključuje družine, starše in socialno okolje dijakov.

Ima empatijo (sposobnost življenja v drugega)

Razvija pozitivno samopodobo.

Zagotavlja dobro socialno okolje za vzpostavitev dobrih medsebojnih odnosov.

Motiviranje romskih otrok z brezplačnim obrokom: otrok vzame kosilo za celo družino in zato pride v šolo.

Za čas in sistem skrbi učitelji. Cilji se oblikujejo glede na potrebe in sposobnosti.

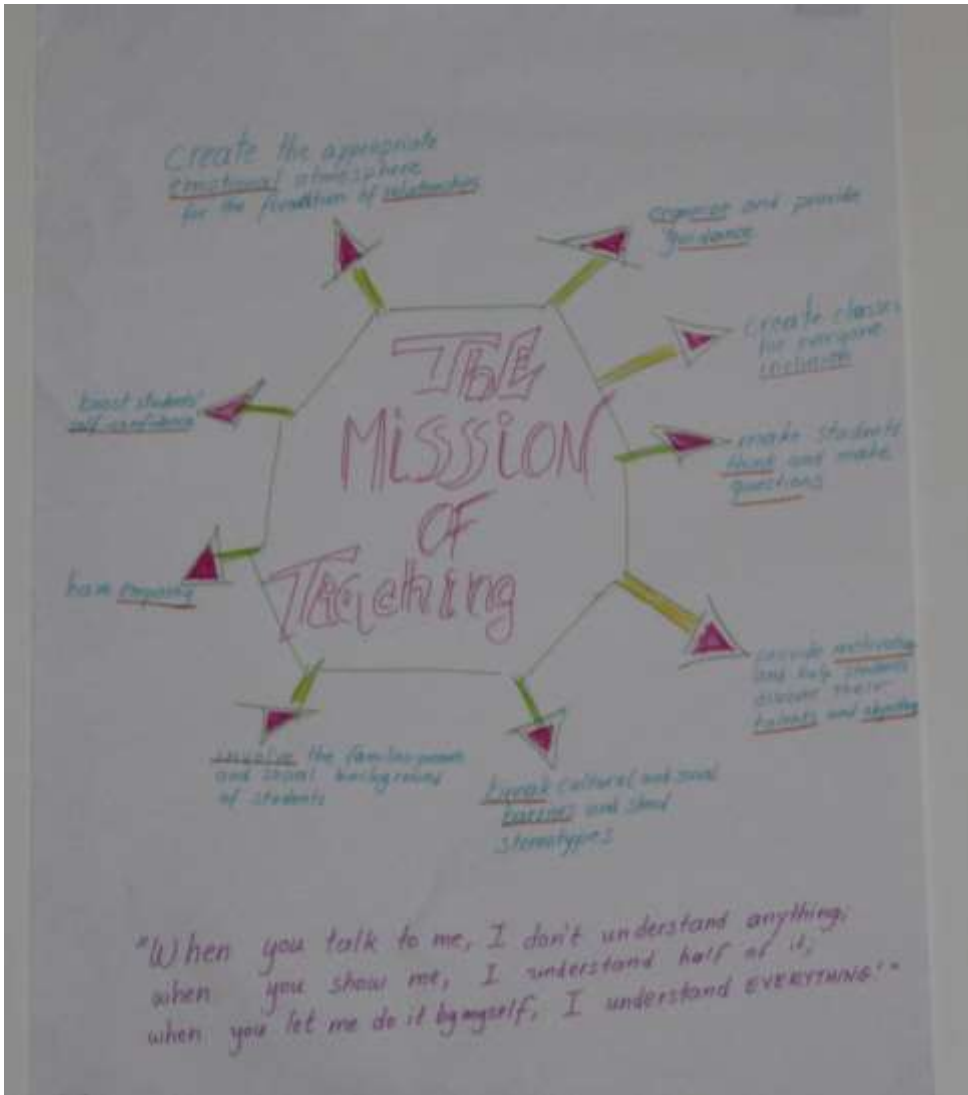
Čas in prihodnost pa predstavljajo učenci.

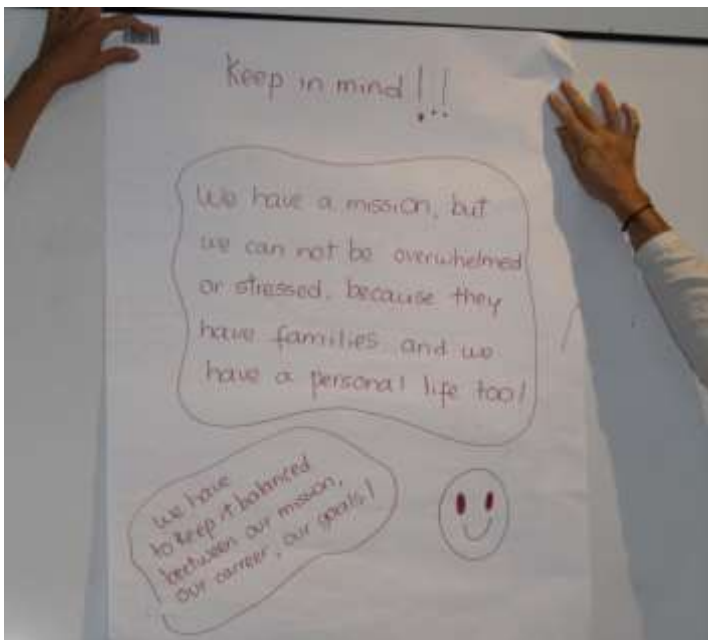
Učenje preko igre: Otroci se želijo igrati, učitelj pa napiše cilje kaj naj učenci dosežejo preko določene igre.

Za konec **igra**:

Vživi se v čustvo in preberi stavek:

“ We all need gather together our possessions and move to another place as soon as possible!”
(čustva: jeza, zadovoljstvo, apatičnost, mirnost, zavrnjenost,...).





Inkluzija:

Portugalci imajo popolno inkluzijo, kot Hrvati, ki imajo osebe z Downovim sindromom v SŠ. Imajo program Drawing for learning Sodelujejo z Learning supporting center – praktične ure, za razrede.

Primer:

<https://youtube.be/paVkw5ZmsG4>

Otroci v razredu so različni in jih ne moremo učiti na enak način ter ga siliti, da vsi osvojijo enaka znanja, ampak upoštevamo njihove individualne sposobnosti in močna področja.

Izkušnja portugalske ekipe:

Dati otrokom kar potrebujejo – fleksibilen korikulum. Najtežje je motivirati učitelje za to fleksibilnost. Pripravljajo material, gredo v razred, delajo načrte za posamezne učitelje. Imajo različne nivoje. So tudi različni standardi za posameznega otroka. Ni vedno možno da sta dva učitelja v razredu v katerem je običajno 20 –25 otrok.

Kako učiti otroke z motnjami (learning disorder): Otroci so v istem razredu, kjer se učijo isto vsebino na drugačen način. Accomodate – prilagajanje:

Avtist: učijo ga preko računalnika, učitelj ga samo spremlja, kajti učenec ne mara, da mu učitelj daje navodila ali naloge. Računalnik pa lažje sprejema-kot sodelavca. Doma si gradivo prebere vnaprej, v šoli pa učitelj pristopi le kadar ga učenec sam pokliče. Vsa gradiva so v digitalni obliki. Lahko se odpove učenju matematike, jezika za eno leto ali dve,... ko to željo izrazi, ga učitelj uči od tam dalje, kjer je končal. Eno šolsko leto se lahko raztegne na več let – več let lahko pridobiva znanje enega leta. Pravico do šolanja ima do 18 leta, migrant do 20 leta.

5% učencev je s težkimi motnjami in se ločeno učijo v specialnih razredih in prostorih v katerih jih je od 5 -10 otrok skupaj z učiteljem in asistentom.

METODA: METODA ŠESTIH KLOBUKOV

Beli klobuk (raziskovalec): pridobiva informacije preko interenta, drugih virov in jih prinese v skupino,...

Rdeč klobuk (občutki): Jaz menim, da.... (po občutku osebe poda mnenje). Mislim, da...

Rumeni klobuk (optimist): Išče rešitve in daje ideje kako delati.

Zeleni klobuk (formalno mnenje): Pove kar misli, karkoli,...

Črni klobuk (kritik): Mi lahko delamo tako, ampak.... (Pove s čimer se ne strinja in zakaj...)

Moder klobuk (moderator): Moderira in poda končno poročilo in povzetek.

DELO V 4 SKUPINAH:

4 področja motenj:

- avtizem
- disleksija
- migranti in Romi
- ADHD

Vsaka skupina naredi 2 nalogi:

1. naloga: Izbere metodo, ki jo z vidika 4 ali 5 klobukov opredeli.
2. naloga: Izbere med predmeti: vrv, žoga, števila in barvni klobuki in pripravi aktivnost, kjer uporabi vsaj enega od predmetov.

1.skupina: AVTIZEM

Analiza kaj je avtizem: problem socialne komunikacije in izražanja, odnos v socialnem okolju, nima domišljije in fleksibilnosti misli,

Metoda: veliko poti in metod za doseg ciljev, recept je : ljubezen, z veliko potrpljenja in pozitivnim stališčem

Predlogi metod: strukturiranost in rutina, postopnost izvajanja nalog, podpora komunikacije z ikonami in slikami, ker ne govorijo potrebujejo podpro na ikoni, demonstracija ali prikaz, več senzorne aktivnosti (vključevanje vseh čutov), izvajanje aktivnosti glede na njihovo zanimanje, uporaba IKT orodij, uporaba tutorja (mentorja), pospeševanje samopodobe, nagrajevanje, jasna navodila za naloge in aktivnosti, vključevanje iger v poučevanje za izražanje čustev in sodelovanje v skupini.

Aktivnost: Vsebina npr. energetski viri. Učitelj začne z videom, delo v skupini, izpolnjujejo, dopolnjujejo tekst, vloge v skupini zamenjajo, zaključijo delo in pošljejo po elektronski pošti izpolnjeno nalogo. Pomembno: vse stopnje dela so projecirane z ikonami in navodila so jasna, v zaporedju, korak za korakom.

Orodja: šolski vrt, ikone, karte, igre, IKT, glasbeni instrumenti, športni pripomočki.

Igra: Vrv čez katero učenci skočijo – na levo je ikona plus, a desno ikona minus. Postavljaš vprašanja in če se strinja, skoči na stran plus, če ne pa na minus.

Cilj: avtist, ki ne govori s tem izraža stališče in razumevanje.

AUTISM SPECTRUM

METHODS
There are many methods, many ways to address the unique of a human being...

Learning Plan
Love + Patient (A LOT!!!) + Active Attire

TRIAD
Social and Emotional Interaction
Imagery and Verbal Ability of Thought
Social Communication and Language

ACTIVITIES
EX: MINI: LEARN ABOUT ETD: ARTISTIC STUDIES
1. SONG OR VIDEO
2. WORK IN A GROUP (CHOOSE)
3. FILL GAPS IN A TEXT
4. GROUP ROLES CHANGE
5. COURSE WORK WITH THE IMAGE
6. SEND E-MAIL WITH TASK

SOME SUGGESTIONS:

- STRUCTURE & ROUTINES
- STEP-BY-STEP TASKS
- IMAGE/VIDEO SUPPORT (COMMUNICATION)
- DEMONSTRATION
- MULTISENSORY ACTIVITIES
- ACTIVITIES ACCORDING TO THEIR INTERESTS
- ICT INTERVENTION & COMMUNICATION TECHNOLOGIES
- PEER HELP/TUTOR
- BOOST SELF-CONFIDENCE
- POSITIVE REWARD
- ROLE MODELS, DEMONSTRATION
- CLEAR INSTRUCTIONS, TASKS AND ACTIVITIES
- GAMES/EMULATION TO DEVELOP EMOTIONAL EXPRESSION & INTERACTION
- ...

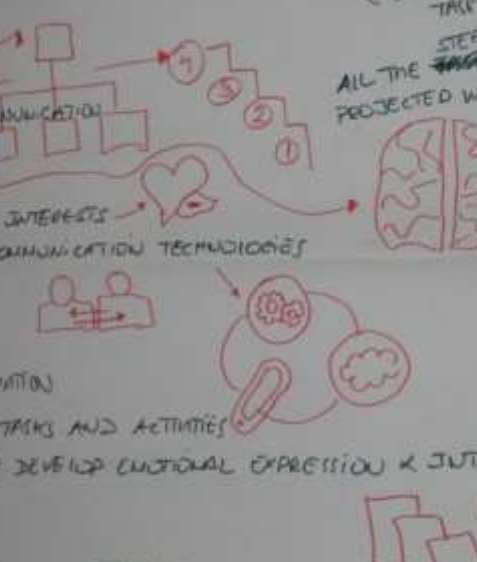
TOOLS

- SCHOOL GROUPS
- STORIES / IMAGES
- CARDS
- GAMES
- ICT
- MUSIC INSTRUMENTS
- SPORT MATERIALS

GAME

QUESTIONS:
- HOW DO YOU FEEL NOW?

ALL THE STEPS OF THE PROJECTED WITH ICONS VERY IN ORDER



2. skupina: DISLEKSIJA

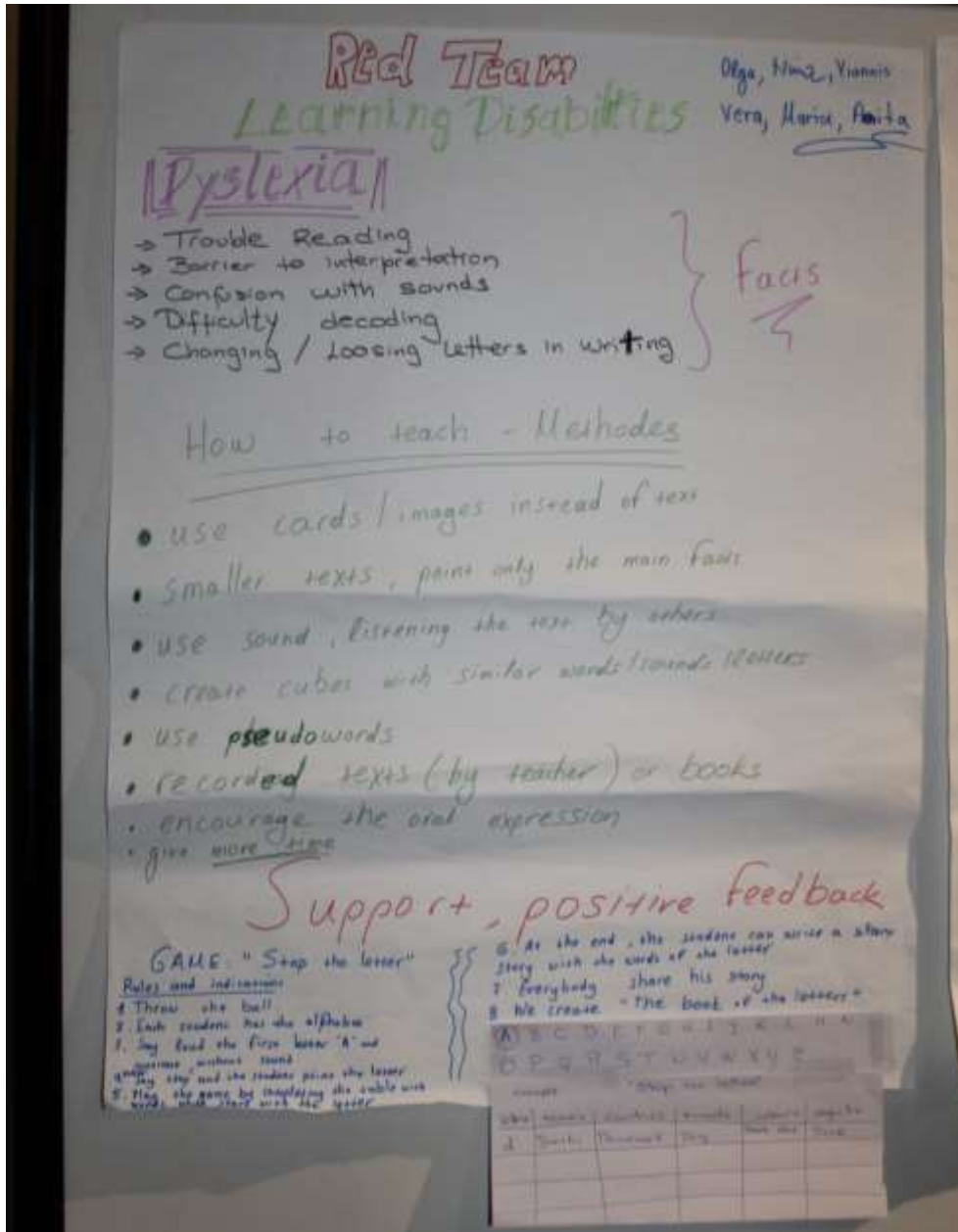
Težave pri: branju, pisanju, ovire pri interpretiranju, zmeda s podobnimi glasovi (k/g, p/b, d/b,...), težave dekodacije glasov, izpuščanje črk pri pisanju, težava s priklicem, ...

Metoda: uporaba kart/ slik namesto teksta, krajša vsebina, poudarek na pomenu, posneto ali bere druga oseba, korekcija podobnih glasov, uporaba asociacij, spodbujanje močnih področij, spodbujanje govornega izražanja, dati več časa.

Pomoč: takojšnja povratna informacija.

Igra: Vstavi črko

Mesto, država, vas, priimek, ime, žival, barva in predmet: žrebaš črko in na vsako zapišeš eno besedo. V skupini vsak ovrednoti izvirni in pravilni zapis in sešteje točke.



3. skupina: MIGRANTI IN ROMI

Metoda poučevanja: dinamično, zabavno, z gibanjem, z vključevanjem socialnih odnosov
Listi počutogramov s podnapisi: jeza, veselje, žalost, strah.

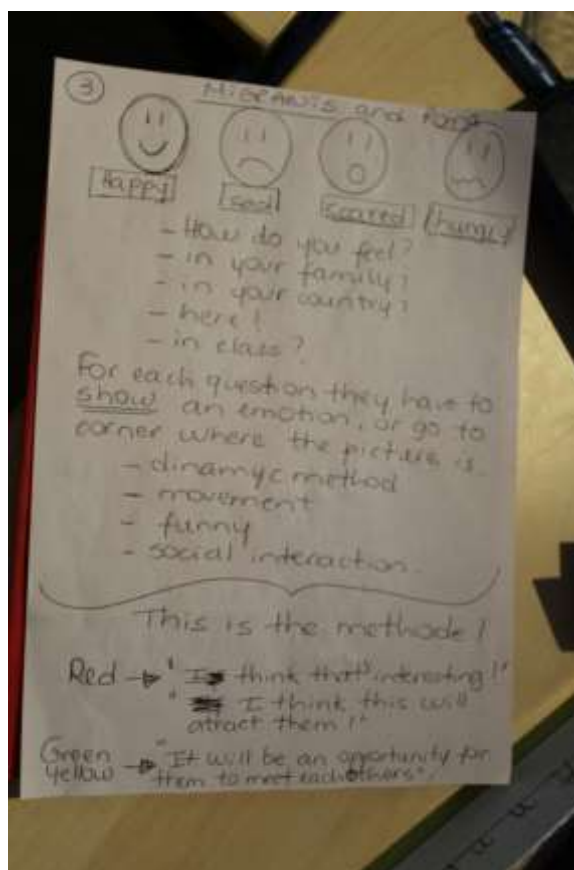
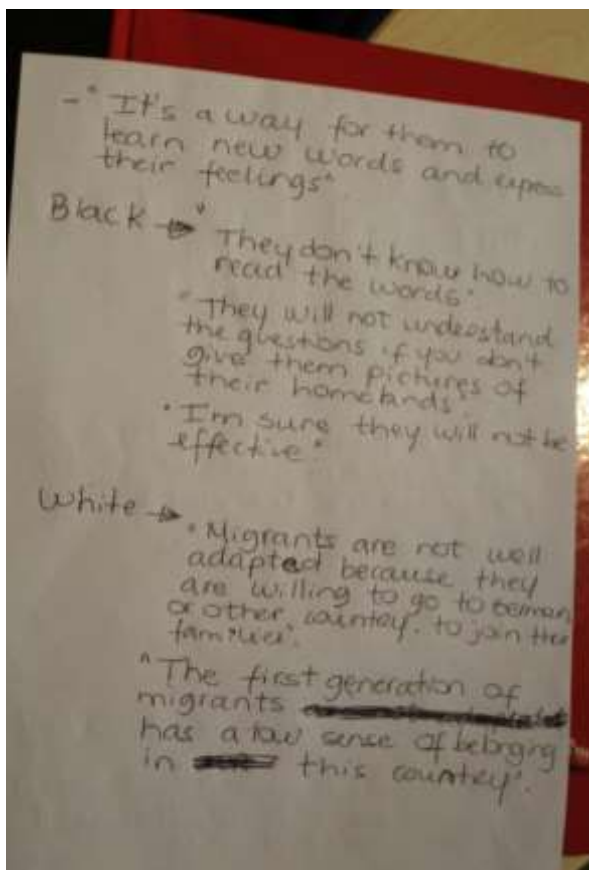
Postaviš vprašanje: Kako se počutiš?

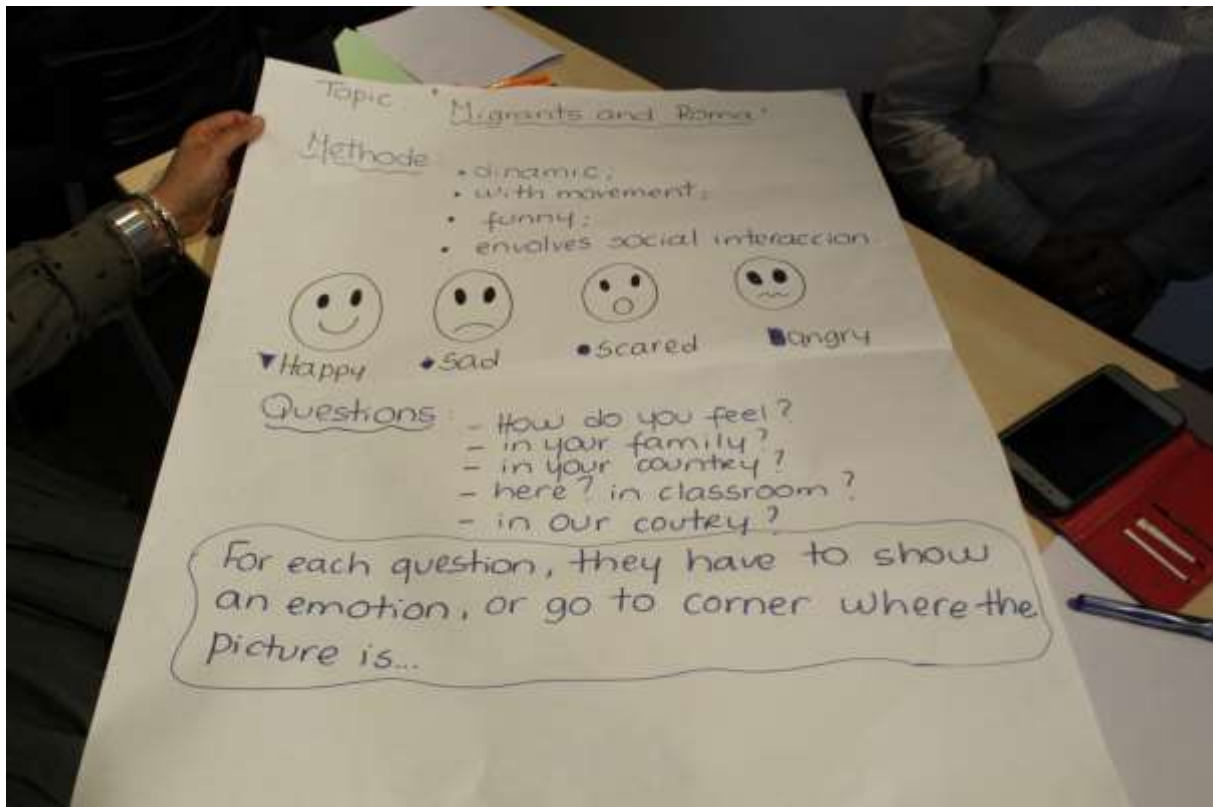
- V družini
- Svoji državi
- V naši državi
- V razredu
-

Za vsako vprašanje pokaže oz. dvigne list z emotikonom ali pa se postavi v kot, kjer je slika, ki izraža odgovor.

Igra z žogo

Stojijo v krogu. Začne voditelj in pove svoje ime, pokliče nekoga po imenu in mu vrže žogo. Ta žogo prime, ponovi svoje ime in vrže naprej nekemu, ki še ni bil na vrsti ter pove njegovo ime... Tako se žoga ustavi pri zadnjem. Nato zadnji vrže tistemu, ki mu je žogo podal, pove svoje ime in ga pokliče po imenu. Ko žoga pride do prvega, le ta lahko pove iz države, kraja od kod prihaja in pokliče po imenu naslednjega, ki pove svojo državo ali kraj in žoga potuje tako do zadnjega in nato spet do prvega.

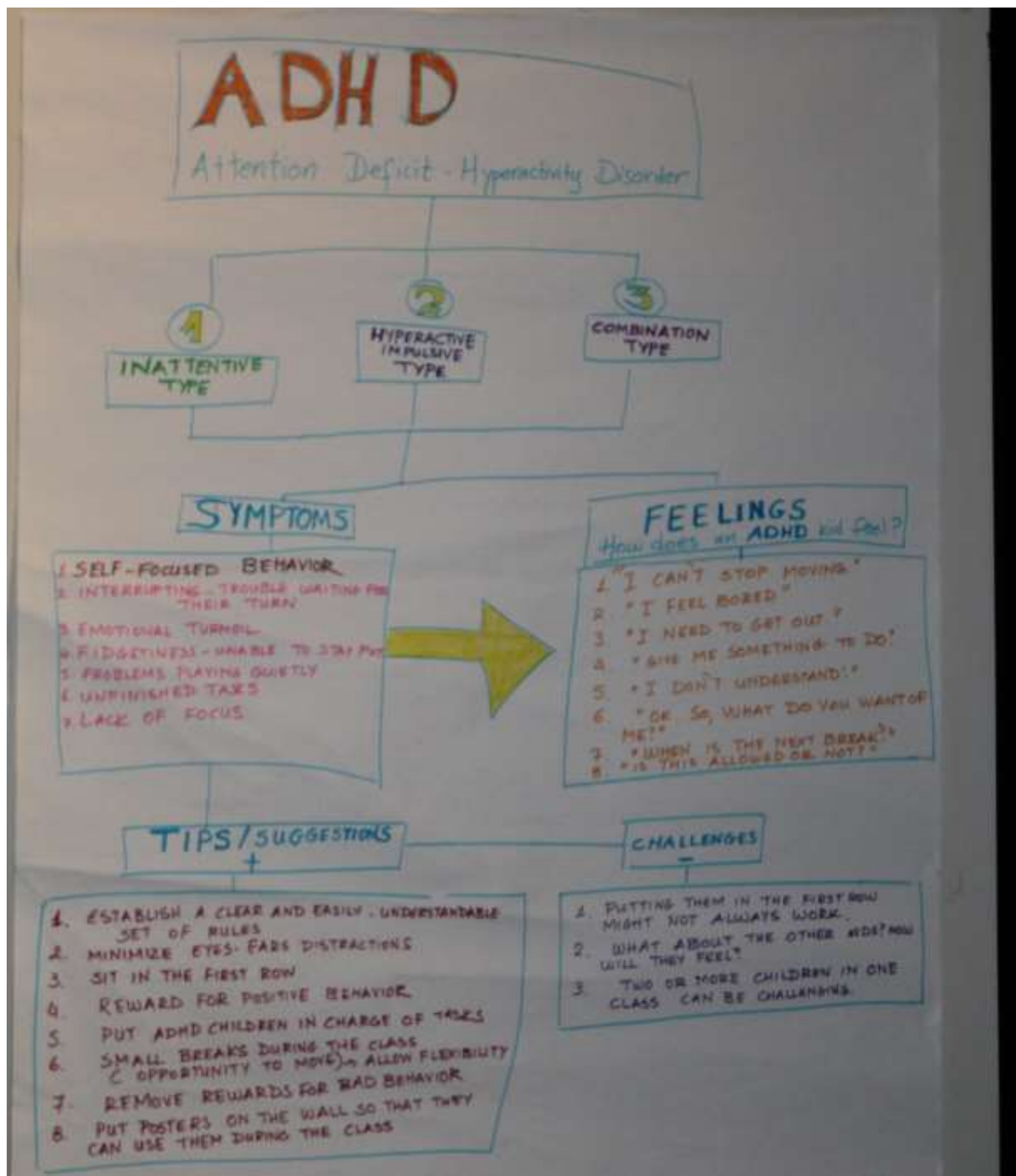




4. skupina: ADHD

Tipi: Pomanjkanje pozornosti, hiperaktiven in impulziven, kombinacija

Simptomi	motenje pouka, čustveni nemir, težko počaka kdaj bo na vrsti, težko počaka, ne zna se igrati potih, nedokončane naloge, pomanjkanje osredotočenja,...
Počutje (Kako se počuti?)	Ne more ustaviti gibanja. Dolgočasim se. Moram iti ven. Daj mi nekaj za delat. Ne razmem. Torej, kaj hočeš od mene? Kdaj je naslednji odmor? Ali je to dovoljeno ali ne?
Predlogi	Postaviti jasna, preprosta, razumljiva in enoznačna navodila. Minimizarati besede in slike. Sedi v prvi vrsti. Nagraditi za dobro vedenje. Zadolžiti otroka z določeno in stalno nalogo. Omogočiti kratke odmore med uro z možnostjo gibanja in dovoliti fleksibilnost. Uporaba kinestetične mize pri pouku. Odstraniti nagrade v primeru slabega vedenja. Postaviti posterje na zid, da jih uporablja med poukom.
Izzivi	Sedenje v prvi vrsti ne deluje vedno. Kaj pa ostali otroci? Kako se počutijo? Če sta dva ali več otrok v enem razredu je to večji izziv.



Predstavitev literature: knjiga "Special education and Learning Disability"

Za kakšen namen se uči učenca s PP – ne kaj se ga uči, ampak za kakšen namen?

Če se uči ulomke, se jih bo z namenom, ker mora znati v življenju deliti, ne zato, da bo prišel skozi program. Učiti se mora uporabna znanja.

Pomembna je podpora družine in se priporoča ponovljanje doma. Če doma ne dela, pozabi do drugega dneva.

Učenci avtisti nimajo istih sposobnosti. Imajo isti učbenik, a vsak uporablja kar lahko. Težko je dati iste naloge. Zato se poslužujejo vseh pripomočkov tudi računalnika. Imajo različne materiale, ki jih uporabljajo. Delajo tisto, kar znajo in želijo.

Švedska: OŠ 20-35 otrok v razredu. Specialne šole: 8-10 otrok.

Učenci s posebnimi potrebami končajo šolanje brez ocen. V SŠ gredo brez ocen v dvoletni program.

Otrok, ki ne želi pisati, uporablja računalnik.

Zahtevnost programa na Švedskem je nižja kot po drugih državah.

Dijaki med 14-17 letom niso pripravljeni toliko delati in postanejo depresivni. Veliko od njih ni diplomiralo. Najdejo si delo.

Če otrok ne mara nečesa, ne sili ga. Spodbujaj ga v tistem, kar ima rad in v čemer je dober. Otrokom razložijo, da je od njih odvisno ali bodo končali šolo ali ne. Odvisno je od njihovega truda.

Delo v skupinah: PODJETNIŠKE KOMPETENCE

Primerna dinamika tudi za otroke

Vsaka skupina bo naredila podjetniški načrt za nerazvito regijo ali območje sveta.

Razmislijo:

1. Kdo živi tam?
2. Kaj njihova kultura potrebuje
3. Kakšne vzorce obnašanja imajo?
4. Kakšni so naravni viri?
5. Potrebe skupnosti?

Ogled šole: Kista international school - **Mednarodna šola v Kisti:** www.kistaschool.se
Šolo obiskuje okoli 375 učencev, 70 učiteljev.

V šoli izvajajo redni program osnovne šole – od 6 do 14 leta.

Imajo dva specialna razreda, kjer je do 7 otrok. Imajo učence s kombiniranimi motnjami in z težjimi motnjami v razvoju.

Ogledali smo si oddelke, kamor so vključeni otroci migrantov in otrok s primanjkljaji na posameznem področju učenja.

Na razredni stopnji (1.-4. razreda) sta vedno 2 učitelja na razred. V razredu je do 24 otrok.

Izvajajo švedska pravila obnašanja – demokratične vrednote:

- *spoštovanje človeškega dostojanstva*
- *vsak človek nosi odgovornost do sebe in do drugih*

Imajo športno dvorano, posebne prostore za naravoslovje in praktične predmete. Razredi so opremljeni z IKT orodjem, imajo dobro opremljen avditorij in prostorno jedilnico.

Sodelujejo s starši. Multikulturalnost je v središču poslanstva šole.

Uporabljajo tablice na katerih ni le učna snov ampak tudi domače naloge.

Pouk se začne ob 8.30 uri in zaključi najkasneje do 14.30 ure.

Učenci imajo brezplačno: prevoz do šole, učbenike, delovne zvezke in vse pripomočke (svinčnike, radirke, šilčke,...) razen šolske torbe. Poleg tega imajo brezplačno prehrano.

Ob prihodu v šolo morajo mobitele odložiti v posebno omarico v garderobi, ki jo zaklene učitelj. Mobitele dobijo vrnjene ob koncu pouka.

Videli smo razrede, kjer so vključeni OPP. Razredi imajo kotičke za posameznika, kjer se uči.

Tam stoji miza, na mizi ima stojalo z DZ, nad mizo napis imena, ob svojem stolu ima še stol za učitelja, ki mu lahko pri nalogah pomaga.

Vsak učenec ima pred seboj tabelo, kjer označuje s križcem, kaj je že opravil.

Učitelj pogleda pravilnost opravljene naloge pri učencu, ki dela sam. Naloge jezika in matematike opravlja do 25 minut.

Vsak učenec ima pri svojem učnem delu tudi tablico.

Pri likovnem pouku so mize postavljene bolj strnjeno, vendar posamezniki sedijo oddaljeno med seboj. Ob otroku je tudi asistent, ki otroka usmerja pri delu. Pri fantu staremu 12 let je bila tudi mama, ki je pomagala svojemu sinu pri učnem delu in komunikaciji. Mama pove, da ima sin epileptične napade, astmo in težave s hrbtenico (fant je na vozičku). Na Švedsko so prišli iz Sirije pred dvema letoma. Mama se je naučila angleško in švedsko, tako lahko otroku pomaga.

En spremljevalec spremlja 2 otroka s PP.

Otroci v tem programu ostanejo do 15 leta in nato gredo v SŠ, kjer skušajo pridobiti znanje, da je lahko konkurenčen na trgu dela. Program je po težavnosti najnižji.

Ob ogledu so otroci so pristopili k nam, se pogovarali in bili sproščeni. Ugotovili smo, da 12-letniki se še ne orientirajo na zemljevidu (ne vedo kje je Španija, kaj šele Slovenija ☺).

Ob vprašanju “Kaj je na šoli najboljše?” so odgovorili: “Prijatelji in učitelji.”

Za otroke z zmerno motnjo ali kombiniranimi motnjami imajo po šolanju bivalne skupnosti, ki jih vodijo strokovnjaki. Zaposlijo se na področjih, ki jih zmorejo (second hand,..) – enostavna dela.

Na šolo se pogosto vpišejo učenci, ki so doživljali nestrpnost zaradi svoje narodnosti. Ker je šola mednarodna, se tukaj počutijo bolje.

Na šoli imajo tudi različne manjše prostore namenjene različnim sprostitev za OPP: soba za umirjanje, treninge veščin,...

Tudi učitelji imajo veliko sprostitev sobo s kuhinjo, kjer se odpočijejo, družijo in si naredijo obrok.

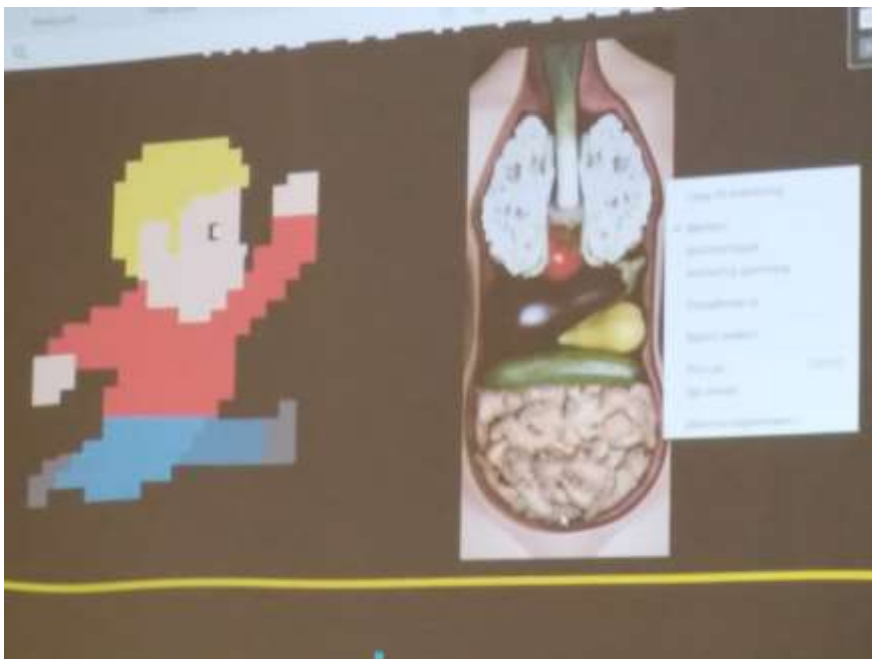
Šola še nima šolskega vrta, ki bi služil kot učni pripomoček, vendar pa resno razmišljajo o tem. Na Švedskem se šolski vrtovi šele uvajajo.

Če otrok ne želi delati v skupini, mora delati sam zase.

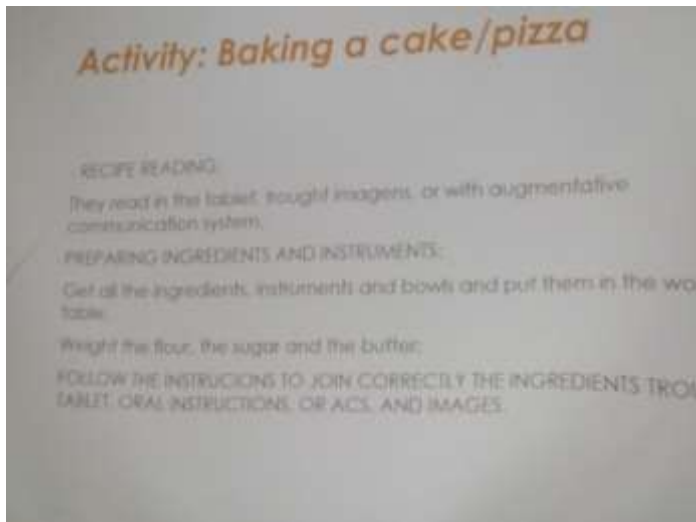
Teachers open the door but you must enter by yourself!

Predstavitve aktivnosti po skupinah (glej fotke):

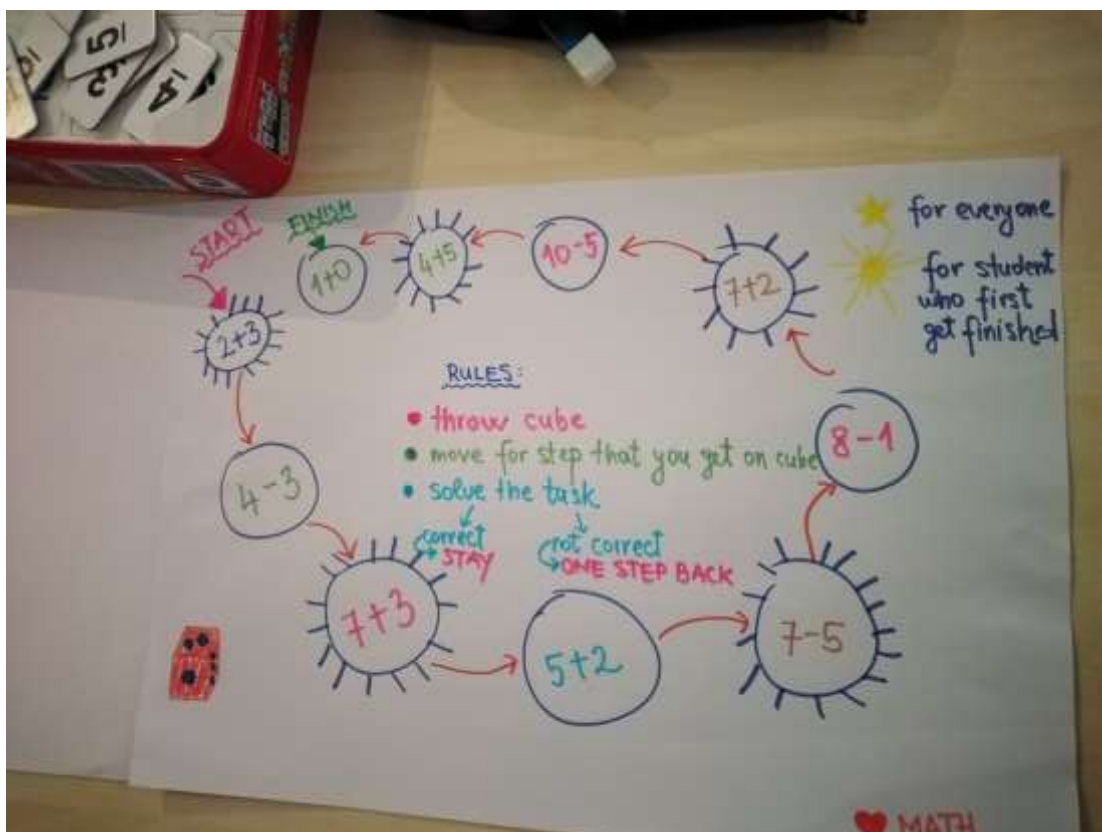
1. Sestavljanje delov telesa z zelenjavo:



2. Kuhanje spodbuja več vrst učenja od matematike do spretnosti... Španci zelo priporočajo. Kuhanje se začne z učenjem matematike – merske enote.....



3. Preprosta igra za učenje matematike za hiperaktivne otroke, ki se ob učenju veliko premikajo:



4. Igra za učenje štetja: Na levo roko se napiše številke, na desno pobasrva ustrezno število kvadratkov. Roke se "razmeče" po razredu. Učenci morajo pravilno in po vrsti zložiti pare.



5. VAJA ZA koncentracijo:

skupina 4 člani:

1 učenec je na sredini in eden levo in eden desno od njega, eden frontalno pred njim (gibalni)

učenec levo sprašuje kakšne barve je: npr pomlad, zima, oblak,...in učenec na sredini mora povedati barvo

učenec desno sprašuje matematične račune in učenec na sredini mora odgovarjati

učenec pred njim dela gibe, ki jih mora učenec na sredini hkrati ponavljati in odgovarjati na vprašanja.

Special education games so podrobneje opisane v posredovanem gradivu!

https://www.weareteachers.com/tips-tricks-inclusive-classroom/#.Xa9iMJO4g_Y.email

1. **Slika razreda:** kolaž iz obrazov učencev v razredu
2. **Kdo so moji prijatelji...:** vsi so v sredini v krogu, sedijo na tleh in ko vstane kdo:...
3. **Diskriminiraj! Ne hvala, sem toleranten.:** Na papirju imaš napisano: Sem reven – laught at me. I am a Roma – you think
4. **Vozljanje**

5. **Vedeti razlike, spoštovanje različnosti:** postavi se v kot: če imaš 3 brate sestre, govoriš isti jezik, si enako star, si rojen januarja,...
6. **Živalski vrt:** 4 skupine živali, ki se oglašajo (lev, kokoš, pes,) Zaprejo oči in z zaprtimi očmi se kličejo po oglašanju živali in se med seboj iščejo v prostoru.
7. **Naš barviti razred...**

Zapisali: Milena Pačnik in Tamara Urbančič

Stockholm, Oktober 2019

